INTERVIEW MET EDDIE NIJENHUIS, FAUNABEHEERDER BIJ NATUURMONUMENTEN VELUWEZOOM

Wildbeheerder Eddie Nijenhuis.
Foto Eddie Nijenhuis

‘Het Veluws wild zit gevangen in belangen’

TEKST EN FOTO’S **FOKKO ERHART**

Wie ben je en wat doe je?

Ik ben Eddie Nijenhuis (1959) en ik ben coördinator van het faunabeheer voor Natuurmonumenten op de Veluwezoom en het Deelerwoud. Mijn werk kent vele facetten. Zo coördineer ik de tellingen van wild zwijn, edel- en damhert en regel ik het benodigde afschot. Daarvoor zijn drie mensen in dienst en word ik bijgestaan door een team van vrijwilligers. Die mensen zijn mijn ogen en oren in het veld. Zij weten precies waar het wild zit en hoe het zich gedraagt. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor de grote grazers. Eén dag in de week ben ik zelf buiten om mensen rond te leiden. Het doel daarvan is om mensen te laten zien wat we doen en waarom. Het behoud van een maatschappelijk draagvlak wordt een steeds belangrijker aspect van mijn werk. Helaas zit ik het grootste deel van mijn tijd op kantoor, maar ’s avonds en in het weekend neem ik geregeld te tijd om te genieten van de prachtige natuur waar ik me tijdens kantooruren voor inspan.

Hoe ben je in dit werkveld terecht gekomen?

Als vijfjarig jongetje trok ik zondagsmorgens voor dag en dauw het bos in. Op één van die tochten kwam ik een wild zwijn tegen. Dat heeft mij doen besluiten om boswachter te worden. Een boswachter past op het bos en zorgt ervoor dat die prachtige wilde zwijnen behouden blijven. Later bleek dit echter wat gecompliceerder te zijn dan ik aanvankelijk dacht.

Op mijn 21e ben ik voor Natuurmonumenten gaan werken als tractorchauffeur. Meestal werd ik ingezet voor de bosbouw, maar soms hielp ik bij het voeren van het wild. Destijds was de Veluwe sterk gecompartimenteerd. Het bos vertegenwoordigde een financiële waarde en was omrasterd. Dit raster moest ervoor zorgen dat het wild daar geen schade kon veroorzaken. In afgeschermde gebieden leefden edelherten en wilde zwijnen; waarvoor de jagers zorgden. Toen deed recreatie er minder toe dan tegenwoordig.

In de jaren zeventig kwam de discussie over een natuurlijker bosbeheer op gang. Na de beruchte stormen van 1972 en 1973 waren er op de Imbosch ‘vergeten’ stukjes.

Daar konden we – buiten de Boswet om – natuurlijke processen hun gang laten gaan. Deze stukken hebben we gebruikt om mensen te laten zien wat dit soort beheer oplevert. Vervolgens werd in de jaarplannen rekening gehouden met minder houtopbrengst. Daardoor werd het mogelijk om her en der de hoge hertenrasters te verwijderen, met het gevolg dat de edelherten meer konden gaan rondtrekken.

Een volgende stap in dit proces was het toevoegen van ontbrekende grote grazers zoals runderen. In 1982 werden op de Imbosch tien Schotse Hooglanders uitgezet op 12 hectare.[1] Tijdens de cursus veeverzorging troffen we veel onbegrip. Hoe haalden we het in ons hoofd om runderen uit te zetten in de vrije natuur? We moesten toen tegen een enorme weerstand opboksen. Geduld en uitleg heeft het uiteindelijk gewonnen van dit onbegrip. Ondertussen leven al decennialang ongeveer 160 runderen in vrijheid en hebben ze 4.600 hectare tot hun beschikking. Nou, dan heb je toch eer van je werk.

Hoe is het faunabeheer nu georganiseerd op de Veluwezoom?

Provincie Gelderland is het bevoegd gezag voor het beheer van het grofwild op de Veluwezoom. Dit beheer wordt door hen op een vrij wiskundige manier benaderd. De Excel-bestanden maken daarbij de dienst uit. Dit betekent dat aan de hand van de resultaten van de jaarlijkse wildtellingen, in combinatie met een berekende draagkracht, het jaarlijkse afschot bepaald wordt. Deze tellingen worden georganiseerd door de Wild Beheer Eenheid (WBE). Natuurmonumenten maakt daar onderdeel van uit en ik coördineer die tellingen vanuit mijn functie.

Naast de wildtellingen en het wildbeheer in het veld heb ik dus veel kantoorwerk. Dat houdt in dat ik onderdeel ben van een projectteam, waarin mensen met verschillende expertises zitten, zoals een ecologisch adviseur, communicatiemedewerkers en tot slot de provinciaal ambassadeur (i.v.m. beleid beïnvloeding). Hiermee is de cirkel rond en is de provincie weer aan zet als bevoegd gezag.

Welke kwaliteiten zijn belangrijk voor jouw functie?

Als faunabeheerder is het belangrijk dat je thuis bent in de vele belangen die er spelen op de Veluwe. Ten eerste is daar het ecologische aspect van beheer van de dieren. Daarnaast spelen er enkele economische belangen, zoals de bosbouwers, jagers en de recreanten (die graag wild willen zien). Tot slot zijn er dierenbeschermers. Aan de ene kant zijn dit mensen die aandachtig meekijken of de jacht wel weidelijk (volgens de geldende waarden en normen, red.) is. Aan de andere kant zijn er mensen die boos worden en te allen tijde willen voorkomen dat dieren doodgaan.

Belangrijk voor dit werk is ook dat je om kunt gaan met tegenslagen. Faunabeheer speelt zich dus af in een enorm krachtenveld. Het gevolg is dat het jaren kan duren voordat het gerealiseerd wordt. Dat is niet altijd even makkelijk.

Wat maakt jouw werk interessant?

Dat Natuurmonumenten hier kiest voor een meer natuurlijke benadering. Dit betekent dat inheemse boomsoorten de voorkeur krijgen en dat er geen nestkastjes opgehangen worden. Er wordt gestreefd naar een gesloten kringloop; zonder aan- en afvoer van materiaal. Met het gevolg dat

dood hout en dode dieren blijven liggen. Alléén dode Schotse Hooglanders worden nog afgevoerd.

Daar waar mogelijk krijgen planten en dieren de ruimte voor natuurlijk gedrag. Het ruimte geven aan die natuurlijke processen is daarbij een doel op zichzelf. Het gevolg is dat er meer dynamiek in populaties is en meer ruimte voor zelfregulatie. We hebben daarbij de wijsheid niet in pacht, maar kiezen voor het principe van ‘lerend beheren’. Dit betekent dat we de ontwikkelingen nauwkeurig in de gaten houden. Daar waar dat mogelijk is, laten we natuurlijke processen hun gang gaan. Daar waar dat nodig is, grijpen we in.

Inmiddels bestaat 1.500 van de 6.000 ha uit een afschotvrije zone. Heel bijzonder om te zien dat de damherten binnen no-time precies weten waar deze grens ligt. Ree en vos worden in het hele gebied al tientallen jaren niet meer bejaagd. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat deze populaties geen jacht nodig hebben om te kunnen overleven. En dat geldt ook voor de koolmezen!